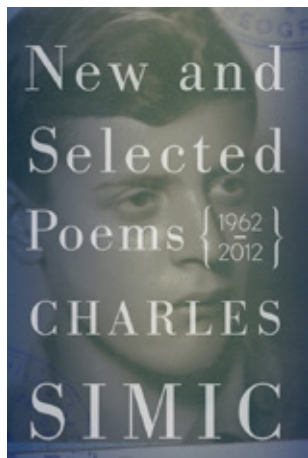

ČARLS SIMIĆ, NOVE I IZABRANE PESME: 1962–2012.

U intervjuu objavljenom u časopisu *The Paris Review*, Čarls Simić je rekao: „Volim neobične reči, čudne slike, iznenađujuće metafore i bogatu dikciju. Dakle, ja sam kao monah u javnoj kući koji žvače komad suvog hleba i posmatra dame kako piju šampanjac i paradiraju u čipkastom rublju.” Ta ljubav se vidi u pesmama u njegovoj novoj zbirci *Nove i izabrane pesme: 1962–2012*. (*New and Selected Poems: 1962–2012*, 2013), uglavnom sabranim iz njegovih prethodnih trinaest knjiga.

Na kraju najnovije knjige, nove pesme su bezmalo skrivene. Mnoge me nisu oduševile koliko jesu one iz prethodnih dela, poput pesme „Letnja oluja” (“*Summer Storm*”)¹ iz zbirke *Majstor prerusavanja* – njen stil me podseća na onaj Linde Pastan, jedne od mojih omiljenih pesnikinja. Potrebno mi je da pesme ispričaju priču koja me podstiče da dalje maštam, da je širim. U „Letnjoj oluji” poslednja kvintina je i završila pesmu i započela putovanje moje mašte. „Sve dublja tišina”, koja se pojavljuje u pesmi, obuzela me je dok sam pogledom prelazio preko njenih stihova. Od šesnaest novih pesama, razmotriću šest u daljem tekstu, počev od „Ja sam Čarls” (“*I’m Charles*”),² pa sve do pesme „U egipatskom delu muzeja” (“*In the Egyptian Wing of the Museum*”).

„Ja sam Čarls” je pesma od jedne strofe koja u prvom licu opisuje svog naratora:

*Sputanih ruku njišem se
Na nevidljivom gubilištu,
Obešen o nešto
Neiskazivo malo
Noć i dan se smenjuju
Sve više me ljušteći.*

U borbi s kreativnom blokadom, narator se muči da izrazi to „neiskazivo”, mučeći se s rokom koji mu iznuđuje krevljenje u zadnji čas, dok pesma dočarava teškoće izražavanja onog što je umu van domašaja. Umesto da doslovno opiše to iskustvo, Simić ga menja, preobražava u scenu čija bi poređenja, metafore i personifikacije privukle i pažnju Edgara Alana Poa. Međutim, u pesmi sam najviše uživao u apstrakciji, koja isprva odvlači pažnju, a potom je privlači.

¹ Ukoliko nije drugačije navedeno, prevodi naslova i stihova pesama su prevodiočevi. (*Prim. prev.*)

² Stihovi ove pesme su navedeni na osnovu rukopisnog prevoda Milice Sofinkić urađenog za korice ovog broja *Polja*. (*Prim. prev.*)

Pesma „Predmetima sam potreban” (“Things Need Me”) nadalje predočava Simićevo umeće da oživi neživo. Njeni uvodni stihovi: „Grade malo voljenih stolica, kućnih papuča, tiganja, / Hitam da ti se vratim”, uvode novog naratora – potpuno drugu osobu, upućenu u spoljašnji, stvarni svet, ali ne i zarobljenu unutrašnjim sukobom. Narator rečima prekoreva ljude željne da napuste grad („bezdušni što ne mogu dočekati / da krenu na plažu sutra ujutro”) i njegove predmete („pokvareni budilnik, pustu krletku, klavir što nikad više svirati neće”) koje sam narator radije bira kao društvo jer „Svaki ima priču da ispriča”.

Komunikacija sa spoljašnjim svetom nastavlja se u pesmi „Uporni duhovi” (“Lingering Ghosts”). Pesnik kaže: „Daj mi dugu crnu noć bez sna, / I obići ću svako mesto gde sam živeo.” Ti stihovi se odnose na Simićevu tvrdnju u knjizi *Alhemija sitničarnice: umetnost Džozefa Kornela*, u kojoj on kaže da je nesanica turistička agencija koja radi celu noć i reklamira daleke destinacije. Kad su mu u intervjuu objavljenom na sajtu *Terrain.org* rekli: „Mnoge Vaše pesme odvijaju se noću”, odgovorio je: „Kad je reč o kasnim noćima u mojim pesmama, to progovara nesanica koja me prati celog života. Obično sam budan kad svi drugi hrču.” Izgleda da noć određuje Simićevu viziju onako kako dani ne mogu.

U pesmi „Skup trbuhozboraca” (“Ventriloquist Convention”) narator se obraća anonimnim drugima oslovljenim u prvom katrenu:

*Onima koje um mori
Prestrašenima da ostanu sami
Sa svojim mislima
Koji se lecnu na svaki zvuk
Noći oko sebe...*

Potom se oslovljeni pozivaju da uđu u „sobu na kraju hodnika”, gde glasovi i obličja onih koji zapravo nisu tu – neki su pokojni – „Svi do jednog ti se bliže, / [...] Unose u lice”, a jednoj osobi „Ispadaju oči”. Ova pesma me podseća na poeziju Džejmsa Tejta budući da promena stila krase Simićeve nove pesme. Naslov pesme vabi, a njen mamac vredi zagristi. To je druga nova pesma kojom sam se bavio, ophodeći se prema njoj kao prema slagalici čiji delovi sadrže tajnu koju želim da podelim.

„Dedine čini” (“Grandpa’s Spells”) jeste još jedna pesma u kojoj narator više voli samoću.

*Sivo nebo, kratki dani,
I duge noći najviše mi prijaju.
Volim da se osamim
I posmatram svoje misli kako tumaraju
Kao porodica beskućnika
Što grli svoju decu
I retku imovinu
Dok traga za skloništem da provede noć.*

Ali naratorova omiljena misao jeste: „Mrak mi se prikrada, / Da mi ugasi palidrvce u ruci.” Delovanje mraka je i personifikacija i metafora smrti – čestog posetioca Simićevih pesama – dok narator bez straha čeka da bude razbaštinjen od svega opipljivog.

Život i smrt takođe koegzistiraju u pesmi „U egipatskom delu muzeja”. Čovek i žena se upuštaju u snošaj na kovčegu iscrtanom pogrebnim obredima.

*Dok bog s psećom glavom
Meri težinu srca mrtvaca
Spram jednog jedinog pera,
Onaj s glavom ibisa
Sprema se da zabeleži ishod.*

Poslednja strofa, koja prethodi gorenavedenim stihovima, vrvi od predloških odredbi: „kao monociklista”, „uz piramidu”, „u rukama mađioničara”, „kod pogrebnika”. One usporavaju pesmu, kontrolišu njen ritam i detaljno navode sjedinjenje živog para. Simićev minimalistički stil i izoštrava i usredsređuje fokus čitaoca i odražava vezu između života i smrti, stvarajući verbalni prikaz simbola jina i janga.

Kad je privlačnost novih pesama iščilela, vratio sam se starijim vremenima, pesma kao što je „Sveti Toma Akvinski” (“St. Thomas Aquinas”, u *Knjizi bogova i đavola* [*The Book of Gods and Devils*, 1990]), njenoj strofi od šest stihova koja počinje sa: „Dane sam provodio u bioskopu. / Žena na ekranu hodala je u vojničkim cokulama / Gore-dole kroz bombardovani grad, nebrojeno puta”, a završava se sa: „Očekivao sam ratom zahvaćenu Evropu na izlasku iz bioskopa” (Simić, 2022: 85). Na trenutak, nisam bio samo čitalac. Postao sam posmatrač, žena koja odlazi od mene, rat pred mojim pragom.

U istoj knjizi je i pesma „Male čiode sećanja” (“The Little Pins of Memory”), pripoved u prvom licu u kojoj se prepričava sećanje na događaj koji je sadržao „dečje nedeljno odelce pribodeno na krojačevoj lutki”, a tu je i radnja koja je „izgledala godinama zativorenom” (Simić, 2022: 83). Iako se ispostavlja da je priča istinita, kako bih podstakao maštu, zamutio sam granicu između realnog i nadrealnog, što mnoge Simićeve pesme nesmetano dozvoljavaju, ako već i same ne čine za čitaoca.

Još jedna meni omiljena pesma jeste „Slušaj” (“Listen”, u zbirci *Ta sitnica* [*That Little Something*, 2008]). Apostrofa počinje ovako:

*Sve u vezi s tobom,
Mojim životom, jeste
I privid i stvarnost.
Mi smo par
Što radi treću smenu
U fabrici bombi.*

Narator daje svom životu sjedinjeno postojanje, ophodeći se prema njemu kao da je odvojeno, iako je neodvojivo – jedan partner je „on”, a drugi „ona”. Ta pesma pokazuje Simićevu snagu, njegovu sposobnost da besprekorno ukrsti stvarno i nestvarno, koristeći jednostavan jezik da izrazi složene zamisli.

Druga ranija pesma, „Uobičajeni insekti Severne Amerike” (“The Common Insects of North America”, u zbirci *Mikado* [*Jackstraws*, 1999]), sadrži aluziju kakvu bih voleo da ima više novih pesama. Insekti su, kaže pesnik, posvuda, „Iza Džoove garaže, u visokoj travi, / Pored crkve sveštenika-gujara”, među njima i leptiri „Obojena Lepotica”, „Zagasi-

ta Drvena Nimfa”, te „Kineska Bogomoljka”, svi oživljeni personifikacijom. Jedan insekt je „bosonog i nosi sunčane naočare”; drugi se „popeo na list da se moli”. Nadalje, u Simićevoj „sceni”, insekti nisu uljezi već više nalik poznanicima koji nas preko njega preklinju: „Molimo vas da budemo komšije”, kakav je gospodin Rodžers.

Zbirka *Nove i izabrane pesme: 1962–2012*. nudi izvrstan izbor poezije Čarlsa Simića; međutim, voleo bih da je iz nje nešto izostavljeno – podatak o „gotovo tridesetak revizija” na prethodno objavljenim pesmama koje prednja klapna kaže da knjiga sadrži.

IZVORI:

Simić, Č. (2022). *Izabrane pesme: 1962–2022*. Beograd: Arhipelag.

(S engleskog preveo Igor Cvijanović)